

- список рекомендованої літератури;
- тести для самоконтролю;
- питання для самоконтролю по кожній темі;
- перелік тем рефератів з проблемних питань;
- орієнтовні питання для підготовки до іспиту;
- карту самостійної роботи студента;
- бібліотечні і Інтернет-ресурси;
- електронні підручники та посібники;
- графічні матеріали;
- фонд законодавчих документів.

Одним з важливих складових компонентів кредитно-модульної системи організації навчального процесу є систематичний контроль знань студентів. Тому, самостійна робота студентів повинна бути конкретною, підлягати перевірці, захисту й оцінюванню.

*Ковальчук Г. О., канд. пед. наук, доцент
кафедри педагогіки та психології*

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО САМООРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

«Вища освіта *забезпечує* фундаментальну наукову, професійну та практичну підготовку, здобуття громадянами освітньо-кваліфікаційних рівнів відповідно до їх покликань, інтересів і здібностей...» (ч. 1 ст. 42 Закону України № 1060-12 «Про освіту»).

Важливим аспектом формування професійної компетентності є виявлення мотиваційних диспозицій студентів, що самі по собі мають здатність каталізувати самоорганізацію та цілеспрямоване структурування навчальної діяльності та моделей поведінки. Першим кроком у цій роботі ми використовуємо аналіз цільових установок студентів у процесі навчання.

У контексті забезпечення якості результатів навчання, технологічний інтерес для викладача представляють питання існування залежності між індикаторами власних цілей навчання студента, його навчальних зусиль та результатів у процесі навчальної діяльності.

Для дослідження питання важливо виявити домінуючі установки студента на вибір напрямку вищої освіти та передумови, що цьому сприяли. Такі лонгітюдні педагогічні дослідження в рамках предмета «Методика викладання економіки» для студентів

фінансово-економічного факультету КНЕУ здійснюються автором з 1996 р. по даний час. Динаміка спостережень показує, що цілепокладання студентів щодо вибору економічної освіти зазнало значних змін.

Так, зокрема, за даними опитувань у 1997—1999 рр. близько 42 % студентів випускного курсу фінансово-економічного факультету КНЕУ не мали чітких уявлень про свою майбутню професійну діяльність. У 2003—2005 рр. майже 83 % студентів не знали, які особливості має та професія, яку вони обрали, які труднощі можуть виникати в роботі, які якості повинен мати працівник та в яких умовах він може працювати. У 2008—2009 рр. про свою майбутню професійну діяльність економіста мають *якесь* приблизне розуміння не більше 5 % опитаних студентів. Причинами цього можна вважати відсутність профорієнтаційної роботи на заняттях з предметів у загальноосвітній школі (цю роботу виконують служби зайнятості), і той сумний факт, що економіка не вивчається у великій частині шкіл (бл. 30 %) і не є профільним предметом при вступі до економічних навчальних закладів.

Значна частина нинішніх студентів мають дещо романтичні уявлення про майбутню діяльність економіста: *«можливість зайняти високооплачувану посаду в крупній структурі та впливати на розподіл бюджетних коштів»*. Збільшується також частка студентів, які зорієнтовані на майбутнє працевлаштування у галузі державного управління.

Виявлена цікава тенденція: студенти 3-го курсу, які визначили своїми цілями здобуття економічної освіти загальні й абстрактні установки (*«добре засвоювати знання з різних дисциплін»*, *«розуміти, що відбувається у країні і в світі»*, *«отримати диплом»*, *«навчитися логічно думати»*, *«бути добре розвиненим у всіх напрямках»*, *«реалізувати свої таланти»*, *«стати самодостатнім»*, *«розуміти, для чого нам потрібна економіка»* тощо), виявили в процесі навчання меншу ретельність, низьку здатність до самоорганізації власної навчальної праці та, зрештою, при завищеній самооцінці отримали низькі результати успішності (**60—65 балів** — «задовільно»). У цих студентів установка на професійне самовизначення вказана в рейтингу власних освітніх цілей на 5-му — 6-му місцях із 7-ми. У деяких із них такої установки на професійну самореалізацію немає взагалі. У студентів, які отримали низькі бали (*на рівні 30—60*) цілепокладання має цікавий розкид — або занадто вузькі й конкретні цілі — *«здобути високооплачувану роботу»*, або занадто глобальні й абстрактні — *«вивести країну з кризи»*, *«бути гарним прикладом для меншого*

покоління», «навчитися правильно висловлювати свої думки», «мати змогу впливати на економічну ситуацію в країні», «навчатися в КНЕУ — це престижно» тощо.

Значно відрізняється цілепокладання студентів, які отримали високі бали за семестр (80—100). «Бути висококваліфікованим фахівцем в економічній галузі, мати достойну і в той же час улюблену роботу з гарним заробітком», «стати корисним у суспільстві» — такий лейтмотив цільових установок студентів, які виявили ретельність, систематичність та наполегливість у навчальній діяльності. У студентів, які набрали більше 90 — і навіть 100 балів (їх у навчальних групах по 2—3 особи), усі заявлені навчальні цілі у їх власному рейтингу — зорієнтовані на професійну реалізацію у даній галузі. В організації навчальної діяльності ці студенти показали стабільну активність та позитивну динаміку, нормальні зусилля у виконанні навчальних завдань та адекватну самооцінку результатів навчальної праці за семестр — їх самооцінка співпала з оцінкою викладача.

Виявлені тенденції підтверджують необхідність для викладача розробляти системи навчальних завдань, які відповідають компонентам структури професійної компетентності майбутнього економіста¹. І ставлять нові вимоги — ознайомлювати студентів із можливостями професійного застосування знань з конкретного предмета в обраній галузі діяльності.

Козлова О. С., старш. викл.
кафедри педагогіки та психології

ВИЗНАЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗАСАД РОЗРОБКИ КОМП'ЮТЕРНОЇ СИСТЕМИ ОЦІНКИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

При розробці комп'ютеризованої системи оцінки навчальних досягнень студентів виникає ряд проблем технічного характеру, що мають бути вирішені на першому етапі її створення. Технічні питання пов'язані з розробкою нової програмної оболонки, за допомогою якої здійснюватиметься оцінювання, або вибором одного з наявних програмних засобів.

¹ Детальніше див.: Ковальчук Г. О. Активізація навчання в економічній освіті. Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 360 с.; Тренінгові технології навчання з економічних дисциплін. Навч. посібник / За ред. Ковальчук Г. О. — К.: КНЕУ, 2006. — 384 с.